

HISTORICKÝ ZBORNÍK

VEDECKÝ ČASOPIS
O SLOVENSKÝCH
NÁRODNÝCH DEJINÁCH
ROČNÍK 26* 2016* ČÍSLO 1

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ MARTIN

Redakčná rada/Redaktionsrat/Editorial Board:

Mgr. Peter Cabadaj, prof. PhDr. Marta Dobrotková, CSc., PhDr. Štefan Hanakovič, PhDr. Anton Hrnko, CSc., prof. PhDr. Róbert Letz, PhD., prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc., doc. PhDr. Ivan Mrva, CSc., PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD.

Predseda/Vorsitzender/ President of Board: prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc.

Čestní členovia/Ehrenmitglieder/Honorary Members:

prof. PhDr. Ján Doruľa, DrSc., prof. PhDr. Milan S. Ďurica, prof. PhDr. Matúš Kučera, DrSc., PhDr. Július Sopko, CSc., doc. František Vnuk

Vo Vydavateľstve MS v Martine vydáva Slovenský historický ústav s Historickým odborom MS.

Published by Slovak Institute for History in cooperation with Department for History by Matica slovenská in the publishing house of Matica slovenská

Šéfredaktor/Chefredakteur/Editor-in-Chief: PhDr. Peter Mulík, PhD.

Adresa redakcie/Anschrift der Redaktion/the adress of the editorial office:

Redakcia Historického zborníka
Slovenský historický ústav MS
Grösslingová 23, 812 51 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: peter.mulik@matica.sk

Historický zborník 26, jún, č. 1/2016

Almanach für Geschichte

Almanac for History 26, June, No. 1/2016

Evidenčné číslo/Registration Number 4010/10

Rozširuje/Distributed by

Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o.
Škultétyho 1, 036 01 Martin, Slovenská republika
Tel.: (+421 43) 490 68 72, 490 68 77
e-mail: info@vydavatel.sk
www.vydavatel.sk

Grafický návrh obálky/Graphic design of the cover: Jozef Siekel

Grafická úprava vnútra/Graphic layout: Mgr. Eubomír Sládeček

Jazyková redaktorka: Anna Farkašová

Preklad do anglického jazyka/Translation into English: Mgr. Michal Vongrej

Preklad do nemeckého jazyka/Deutsch Übersetzung: PhDr. Klára Komorová, PhD.

Historický zborník vychádza ako vedecké periodikum dvakrát ročne. Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma a objednávky do zahraničia vybavuje Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o.

Wissenschaftliches Periodikum Almanach für Geschichte erscheint zweimal jährlich. Inlands- und Auslandsvertrieb, Bestellungen und Abonnement durch den Verlag der Matica slovenská, G. m. b. H.

Scientific Periodicum The Almanac for History is published twice a year. Distributed, domestic and foreign orders subscriptions accepted by the Matica slovenská Publishing House, Ltd.

© Matica slovenská, Martin 2016

Vytlačila tlačiareň /Printed by FORK, s. r. o., Martin

ISSN 1335-8723 61

EAN 9771335872501

OBSAH

ŠTÚDIE

O hľadani pôvodnej pravlasti starých Maďarov a tatárskom vpáde <i>Richard Marsina</i>	15
Register Burzy uhorských študentov v Krakove ako prameň poznania kultúrno-intelektuálnych dejín neskorostredovekého Uhorska <i>Romana Štangová</i>	29
Organizačné členenie Slovenskej remeselníckej a obchodnej jednoty <i>René Škandík</i>	48
Konanie o milosti pred Národným súdom v Bratislave <i>Michal Malatinský</i>	64
Právne základy a cesty k česko-slovenskej federácii z roku 1968 <i>Bruno Čanády</i>	76

MATERIÁLY

Dobové zmienky o existencii a pomenovaní slovanského kmeňa v Nitriansku <i>Peter Baláž</i>	107
Ľudovít Štúr ako tvorca slovenskej politickej koncepcie <i>Roman Michelko</i>	114
Dielo Ármina Vámberyho: Pôvod a rozmnožovanie Maďarov a jeho ohlas v slovenskej dobovej historiografii a spisbe <i>Ladislav Tajták</i>	117
Východné Slovensko a Podkarpatská Rus očami Bohuša Nosáka-Nezabudova <i>Peter Žeňuch</i>	121

POLEMIKY

Ešte raz k téme kráľovského titulu pre Svätopluka I. alebo odpoveď na odpoveď Jána Steinhübla, ale aj iným súčasným aj minulým antidicosvätoplukiánom <i>Martin Homza</i>	139
Poznámky k otázkam koncepcie dejín Uhorska v diele: Peter Kónya a kol. Dejiny Uhorska (1000 – 1918). Prešov, 2013. <i>Ladislav Tajták</i>	164

DOKUMENTY

Đurčanský Ferdinand: Prečo som bol česko-komunistickým režimom odsúdený na smrť <i>Róbert Letz</i>	175
Z listov Karola Sidora v emigrácii <i>Peter Bielik</i>	197

MEDAILÓNY

„Chcem poznať pravdu, padni, komu padni.“

K narodeninám profesora Ladislava Tajtáka

Slávka Otčenášová 207

Valerián Bystrický osemdesiatročný

Ivan Mrva 216

SPRÁVY

Slovenská slavistika na 2. národnom slavistickom kongrese

Peter Žeňuch 223

Seminár k stému výročiu narodenia Michala Kušíka (1915 – 2000)

Mária Grófová 227

Štvrtstoročnica svätogorazdovskej tradície a historické vedomie Slovákov

Miroslav Holečko 229

15. zjazd Slovenskej historickej spoločnosti

Ivan Mrva 245

RECENZIE

NOTITIA HUNGARIAE NOVAE HISTORICO GEOGRAPHICA. Elaboravit Matthias Bel: Comitatum ineditorum temus primus in quo centimentur Comitatus Arvensis et Trentsiniensis. Budapestini sumptibus Instituti historici Academies scientiarum Hungaricae ac Archivi Hungariae regnicolaris, anno MMXI. Operi edendo praefuit et praefatus est Gregorius TÓTH. Textum recenserunt notisque instruxerunt Ladislaus GLŮCK, Zoltanus GÖZSY. Gregorius TÓTH. 2011, 391 s.

Richard Marsina 251

HALAS, X. František. Fenomén Vatikán. Idea, dejiny a súčasnosť papežství.

Diplomacie Svätého stolca. České země a Vatikán. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013, 783 s.

Peter Mulík 254

TOMEK, Prokop. Československá redakce Radio Free Europe.

Historie a vliv na československé dějiny. Praha : Academia, 2015, 422 s.

Beáta Katrebová-Blehová 259

HRABOVEC Emília. Slovensko a Svätá stolica 1918 – 1927 vo svetle

vatikánskych prameňov. Bratislava : Univerzita Komenského, 2012, 559 s.

Martin Lacko 266

SLOBODOVÁ-NOVÁKOVÁ, Katarína (zost.). Biely Kostol, vlastivedná monografia obce. Bratislava : DAJAMA, 2014, 272 s.

Adrián Lančarič 270

FILO, A. (zost.). Pečať našich predkov. Dejiny obce Krakovany (Stráže).

(Chýba miesto vydania, vydavateľstvo a rok vydania.), 428 s.

Adrián Lančarič 273

CONTENTS

STUDIES

About Seeking of Old Magyar's Origin-Housing and Tartar Invasion <i>Richard Marsina</i>	15
Register of Hungarian students in Bursa of Krakow University as the source of recognition of the cultural and intellectual history of late medieval Kingdom of Hungary <i>Romana Štangová</i>	29
Organizational Structure of Slovak Craftsmen and Tradesmen Union <i>René Škandik</i>	48
Pardon Process before National Court in Bratislava <i>Michal Malatinský</i>	64
Legal Bases and Paths to Czechoslovak Federalization from 1968 <i>Bruno Čanády</i>	76

MATERIALS

The contemporary References to Existence and its Name the Slavic tribe in the Principality of Nitra <i>Peter Baláž</i>	107
Ludovít Štúr as Creator of Slovak Political Conception <i>Roman Michelko</i>	114
The Work by Ármin Vámbéry: The Origin of Magyars and Expansion and Response to It in Historiography and Literature <i>Ladislav Tajták</i>	117
Eastern Slovakia and Subcarpathian Rus through the Eyes of Bohuš Nosák-Nezabudov <i>Peter Žeňuch</i>	121

POLEMICS

Once More on Subject of King's Title for Svätopluk I or Response to Ján Steinhübel's Reply as well as to Other Current and Past Antidicosvätoplukians (Deniers of Svätopluk as King) <i>Martin Homza</i>	139
Comments on Questions of Hungary's History Concept in the Work: Peter Kónya et al. History of the Kingdom of Hungary (1000-1918). Prešov, 2013. <i>Ladislav Tajták</i>	164

DOCUMENTS

Ďurčanský Ferdinand: Why I Was Sentenced to Death by Communist Regime <i>Róbert Letz</i>	175
---	-----

From Karol Sidor's Letters in Emigration <i>Peter Bielik</i>	197
PORTRAITS	
Ladislav Tajták – The Oldest Slovak Historian <i>Slávka Otčenášová</i>	207
Valerián Bystrický Turning Eighty <i>Ivan Mrva</i>	216
NEWS	
“I want to know the truth - no matter where they, who fits.” The Birthday of Prof. Ladislav Tajták <i>Peter Žeňuch</i>	223
Seminar on the Centenary Anniversary of the Birth Michal Kušík (1915 – 2000) <i>Mária Grófová</i>	227
Quarter of a Century of Slovak St. Gorazd Tradition and Historical Consciousness of Slovaks <i>Miroslav Holečko</i>	229
15 th Congress of Slovak Historical Society <i>Ivan Mrva</i>	245
REVIEWS	
NOTITIA HUNGARIAE NOVAE HISTORICO GEOGRAPHICA. Elaboravit Matthias Bel: Comitatum ineditorum temus primus in quo centimentur Comitatus Arvensis et Trentsiniensis. Budapestini sumptibus Instituti historici Academiae scientiarum Hungaricae ac Archivi Hungariae regnicolaris, anno MMXI. Operi edendo praefuit et praefatus est Gregorius TÓTH. Textum recenserunt notisque instruxerunt Ladislaus GLÚCK, Zoltanus GÖZSY. Gregorius TÓTH. 2011, 391 p. <i>Richard Marsina</i>	251
HALAS, X. František. Fenomén Vatikán. Idea, dějiny a současnost papežství - Diplomacie Svatého stolce – České země a Vatikán (“Phenomenon Vatican. Idea, History and Present Day of Papacy – Holy See Diplomacy – Czech Lands and Vatican”). Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (Centre for Study of Democracy and Culture), 2013, 783 p. <i>Peter Mulík</i>	254
TOMEK, Prokop. Československá redakce Radio Free Europe. Historie a vliv na československé dějiny. (“Radio Free Europe Czechoslovak Section. History and Influence on Czechoslovak History”) Praha : Academia 2015, 422 p. <i>Beáta Katrebová-Blehová</i>	259

HRABOVEC, Emília. Slovensko a Svätá stolica 1918-1927 vo svetle vatikánskych prameňov (“Slovakia and Holy See of 1918-1927 in Light of Vatican Sources”) <i>Martin Lacko</i>	266
SLOBODOVÁ-NOVÁKOVÁ, Katarína (comp.). Biely Kostol vlastivedná monografia obce. (“Biely Kostol Village History and Geography Monograph”) Bratislava : DAJAMA, 2014, 272 p. <i>Adrián Lančarič</i>	270
FILO, A. (comp.). Pečať našich predkov. Dejiny obce Krakovany (Stráže). (“Our Ancestors’ Stamp. History of Krakovany (Stráže) Village.”) The place of publication, publisher and year of publication is missing, 428 p. <i>Adrián Lančarič</i>	273

INHALT

STUDIEN

Über die Urheimat der alten Magyaren und über die Tatareneinfall <i>Richard Marsina</i>	15
Register der ungarischen Studentenbörse in Krakau als die Quelle der Erkennung der kultur-intellektuellen Geschichte des spätmittelalterlichen Ungarischen Königreichs <i>Romana Štangová</i>	29
Organisationsstruktur des Slowakischen handwerklichen und kaufmännischen Vereins <i>René Škandík</i>	48
Das Begnadigungsverfahren vor dem Nationalgericht in Bratislava <i>Michal Malatinský</i>	64
Die Rechtsgrundlagen und die Wege zur tschechoslowakischen Föderation aus dem Jahr 1968 <i>Bruno Čanády</i>	76

MATERIALIEN

Historische Erwähnungen über die Existenz und Benennung der slawischen Völkerschaft in Nitra-Gebiet <i>Peter Baláž</i>	107
Ludovít Štúr als Entscheidungsträger der slowakischen Politik <i>Roman Michelko</i>	114
Das Ármin Vámberys Werk: Die Ursprung und Vermehrung der Magyaren in der slowakischen zeitlichen Historiographie und Literatur <i>Ladislav Tajták</i>	117

Die Ostslowakei und Karpatenukraine mit den Bohuš Nosák-Nezabudovs Augen <i>Peter Žeňuch</i>	121
POLEMIKEN	
Noch einmal zum Thema des königlichen Titels für Svätopluk [Swentibald] I., oder die Antwort auf die Ján Steinhübels Antwort, aber auch anderen gleichzeitigen Antidicosvätoplukianern. <i>Martin Homza</i>	139
Die Anmerkungen zu den Fragen der Konzeption der Geschichte Ungarns im Werk: Peter Kónya und Koll. Die Geschichte Ungarns (1000 – 1918). Prešov, 2013. <i>Ladislav Tajták</i>	164
DOKUMENTEN	
Đurčanský Ferdinand: Warum war ich vom kommunistischen Regime zum Tode verurteilt <i>Róbert Letz</i>	175
Aus den Karol Sidors Briefen in der Emigration <i>Peter Bielik</i>	197
MEDAILLONE	
„Ich möchte die Wahrheit wissen – unabhängig davon, wo sie passt.“ Zum Geburtstag von Prof. Ladislav Tajták <i>Slávka Otčenášová</i>	207
Valerián Bystrický 80-jähriger <i>Ivan Mrva</i>	216
NACHRICHTEN	
Die slowakische Slawistik auf dem Zweiten nationalen slawistischen Kongress <i>Peter Žeňuch</i>	223
Seminar zum hundertsten Geburtsjubiläum von Michal Kušík (1915-2000) <i>Mária Grófová</i>	227
Viertelhundertjahrfeier der Heiligen Gorazd Tradition und das Historisches Bewusstsein der Slowaken <i>Miroslav Holečko</i>	229
15. Kongress der Slowakischen historischen Gesellschaft <i>Ivan Mrva</i>	245
REZENSIONEN	
NOTITIA HUNGARIAE NOVAE HISTORICO GEOGRAPHICA. Elaboravit Matthias Bel: Comitatum ineditorum tomus primus in quo continentur Comitatus Arvensis et Trentsiniensis. Operi edendo praefuit et praefatus est Gregorius TÓTH.	

- Textum recenserunt notisque instruxerunt Ladislaus GLŮCK, Zoltanus GÖZSY. Gregorius TÓTH. Budapestini : sumptibus Instituti historici Academiae scientiarum Hungaricae ac Archivi Hungariae regnicolaris, anno MMXI, 391 s. – Historisch-geographische Kenntnisse über das neue Ungarn. Zusammengestellt von Matthias BEL. Der erste Band der unerausgabten Komitate, in welchem sich Orava- und Trenčín-Komitat befinden. Das Werk hat zur Ausgabe vorbereitet und das Vorwort hat Gregorius TÓTH geschrieben. Den Text korrigierten und mit den Bemerkungen versehen Ladislaus GLŮCK, Zoltanus GÖZSY, Gregorius TÓTH. Budapest : das Historische Institut der Ungarischen Akademie der Wissenschaften und das Ungarische Staatsarchiv, 2011, 391 S.
Richard Marsina 251
- HALAS, X. František. Fenomén Vatikán. Idea, dějiny a součastnost papežství. Diplomacie Svatého stolce. České země a Vatikán [Das Phänomen Vatikan. Idee, Geschichte und Gegenwart des Papsttums. Diplomatie des Heiligen Stuhls. Die Bömische Länder und Vatikan]. Brno : Zentrum für das Studium der Demokratie und Kultur, 2013, 783 S.
Peter Mulík 254
- TOMEK, Prokop. Československá redakce Radio Free Europe. Historie a vliv na československé dějiny. [Die tschechoslowakische Redaktion im Radio Freies Europa. Geschichte und Einfluss auf die tschechoslowakische Geschichte]. Praha : Academia 2015, 422 S.
Beáta Katrebová-Blehová 259
- HRABOVEC, Emília. Slovensko a Svätá stolica 1918-1927 vo svetle vatikánskych prameňov [Die Slowakei und der Heilige Stuhl 1918 – 1927 im Licht der vatikanischen Quellen]. Bratislava : die Komensky Universität, 2012, 547 S.
Martin Lacko 266
- SLOBODOVÁ-NOVÁKOVÁ, Katarína (Ed.). Biely Kostol vlastivedná monografia obce. [Biely Kostol – eine heimatkundliche Monographie der Gemeinde]. Bratislava : DAJAMA, 2014, 272 S.
Adrián Lančarič 270
- FILO, A. (Ed.). Pečať našich predkov. Dejiny obce Krakovany (Stráže)Das Siegel unserer Vorvater. [Die Geschichte der Gemeinde Krakovany (Stráže)]. (Fällt das Ort der Erscheinung, der Herausgeber und Jahr der Herausgabe), 428 S.
Adrián Lančarič 273